

**IMPACTUL ACTIVITĂȚII BIBLIOTECII
ÎN DEZVOLTAREA UNEI COMUNITĂȚI ARMONIOASE**

**Valentina POPA,
Svetlana UCRAINCIUC**

Bibliotecile se modernizează într-un ritm foarte alert, oferind servicii noi, acces la computer și internet. Membrii comunităților, prin intermediul serviciilor moderne oferite de biblioteci, se informează despre locurile de muncă disponibile, află despre posibilitățile de instruire oferite de diverse instituții de învățământ, pot comanda medicamente sau alte mărfuri necesare prin intermediul vânzărilor on-line, pot găsi oportunități de implementare a diverselor proiecte/ mici afaceri și oportunități de finanțare a lor etc. În acest fel, biblioteca contribuie la dezvoltarea socio-economică a comunității. Cu alte cuvinte, ajută administrația publică să-și realizeze obiectivele din strategia de dezvoltare, pentru că orice consiliu local este interesat să faciliteze accesul la locuri de muncă, la educație, la servicii de sănătate, etc. Acum toate acestea se pot realiza la bibliotecă prin dezvoltarea serviciilor moderne. Biblioteca poate fi utilă comunității, depinde doar de fiecare dintre noi să găsim serviciile necesare cetățenilor.

Comunitatea se schimbă și, respectiv biblioteca trebuie să se schimbe odată cu ea. Este timpul de a reevalua importanța, rolul și scopul bibliotecii și a decide cum poate răspunde schimbărilor în așa fel, încât să rămână relevantă pentru comunitate. Astfel, bibliotecile trebuie să se adapteze și să se modernizeze pentru a corespunde necesităților în continuă schimbare ale oamenilor și comunităților.

În condițiile modernizării activității, bibliotecile trebuie să poată demonstra periodic valoarea bibliotecii prin evaluarea impactului lor atât asupra societății, cât și asupra membri-

lor comunității. Această necesitate este mai actuală acum decât în oricare altă etapă de dezvoltare. În caz contrar, membrii comunității nu vor conștientiza valoarea și importanța bibliotecilor, nu vor simți că primesc exact ceea de ce au nevoie și, prin urmare, nu vor percepe bibliotecile ca instituții utile, iar factorii decizionali nu vor fi siguri că investițiile pentru întreținerea și dezvoltarea bibliotecilor sunt justificate, și, prin urmare, nu vor considera bibliotecile drept instituții indispensabile dezvoltării comunitare, care aduc plusvaloare atât persoanelor individuale, cât și comunității în ansamblu.

Pentru a măsura impactul, valoarea și efectul activității bibliotecii, a justifica resursele investite în dezvoltarea componentelor fizice și umane ale bibliotecii moderne, se cere timp rezervat special analizei de impact, cunoașterea unor metode și tehnici de lucru complexe. Comunitatea profesională dispune de standardul SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”, aprobat prin decizia nr. 188 din 31. 07. 2018 a Institutului de Standardizare din Moldova. Acest standard oferă îndrumări privind formulele și metodele de evaluare a impactului și a valorilor bibliotecilor. În standard sunt stabilite următoarele definiții, care pot veni în ajutorul înțelegerii și evaluării corecte a valorii bibliotecilor:

- *Impact* – influența bibliotecilor și a serviciilor acestora asupra persoanelor și/ sau asupra societății, diferență sau schimbare la nivel de persoană sau grup în rezultatul contactului cu serviciile bibliotecii;

- *Impactul asupra persoanelor* se manifestă prin schimbări în competențe, cunoștințe, abilități, atitudini și comportament al persoanelor;

- *Impactul social* – influența activității și serviciilor bibliotecii asupra schimbării modului de viață a populației din comunitatea servită.

În scopul realizării demersului informațional și educațional

al bibliotecilor în dezvoltarea durabilă a comunității, în anul 2018, BNRM a inițiat Programul Național *LecturaCentral*, orientat spre promovarea lecturii ca factor esențial de dezvoltare a societății democratice și a accesului liber la informație. Deoarece cunoașterea deschide noi oportunități în formarea personalității puternice, implicarea bibliotecilor publice din Republica Moldova în realizarea acestui program contribuie la implicarea și creșterea rolului lor în dezvoltarea unei comunități armonioase.

Toți membrii comunității, indiferent dacă sunt sau nu utilizatori, trebuie invitați să participe la activitățile din cadrul Programului Național *LecturaCentral*. Invitațiile pot fi adresate personal sau prin mass-media. În localitățile mai mici, unde fiecare persoană este bine cunoscută, invitațiile se fac mai mult de la persoană la persoană. Cu cât mai activ sunt implicați membrii comunității în organizarea evenimentului, cu atât mai mare este impactul acestuia. Afișele (care vor avea același concept pentru toate bibliotecile) trebuie să fie puse în locurile mai aglomerate din localitate. Bibliotecile, care dispun de pagină web, bloguri, conturi pe rețele de socializare, pot plasa cât mai multă informație on-line despre activități. La organizarea programului poate fi folosită munca voluntarilor.

Masurarea impactului activităților/ serviciilor din cadrul Programului Național *LecturaCentral* (PNLC)

Valoarea adăugată a Programului Național *LecturaCentral* este generată de beneficiile specifice ale activității bibliotecilor pentru asigurarea dezvoltării personale a membrilor comunității și dezvoltarea valorilor democratice în societate, generând o societate cu știință de carte, informată și participativă.

Rezultatele preconizate ale implementării proiectului Programul Național *LecturaCentral*, ediția a 3-a, 2020, vor constitui: stimularea cererii de lectură și creșterea numărului de utilizatori; cunoașterea de către utilizatori, promovarea, asigurarea prezenței în biblioteci a autorilor, cercetătorilor și altor personalități –

creatori de produse științifice; facilitarea accesului și diversificarea serviciilor oferite de către biblioteci; creșterea capacității instituționale de a soluționa problemele comunitare prin intermediul parteneriatelor, colaborărilor cu structurile similare.

Bibliotecarii și membrii comunității vor dezvolta și acumula cunoștințe și experiențe prin participarea la activitățile Programului, pentru consolidarea competențelor și realizărilor profesionale. Impactul proiectului este unul dintre pașii importanți pe care trebuie să ne concentrăm, deoarece acesta este elementul care evaluează succesul și relevanța bibliotecii pentru nevoile societății sau comunității.

Metode/ indicatori recomandați de evaluare a impactului implicării bibliotecii în dezvoltarea comunității:

▪ **Indicatorii statistici** – instrumente de măsurare a cantității de intrări și ieșiri, care identifică evoluția bibliotecii în raport cu dezvoltarea comunității și cu realizările membrilor societății. Pentru a garanta succesul implementării acestui instrument este necesar de a planifica, estima rezultatele finale prin identificarea itemilor: numărul de utilizatori activi, intrări la bibliotecă, împrumuturi, vizite virtuale blog/ site, numărul de persoane instruite etc.

▪ **Indicatorii de performanță** – expresii (numerice, simbolice sau verbale), folosite pentru a caracteriza activitățile (evenimente, obiective, persoane) în termeni calitativi și cantitativi pentru a determina valoarea lor, însoțite de metode de calculare. Spre deosebire de indicatorii statistici tradiționali, indicatorii de performanță nu sunt doar rezultatul evidenței proceselor de bibliotecă, ci și al corelației conform metodologiei de calculare a cel puțin doi dintre indicatorii statistici. Indicatorii de performanță exprimă impactul, cum ar fi, de exemplu, procentul membrilor comunității înscriși la bibliotecă, intrări per utilizator, împrumut per utilizator etc. Indicatorii de performanță pentru biblioteci au menirea: să funcționeze ca instrumente de evaluare a calității și

eficacității serviciilor, resurselor și a altor activități prestate de bibliotecă; să evalueze eficiența resurselor alocate de bibliotecă pentru servicii și activități. Prezentăm un set de indicatori de performanță selectați din standardul SM ISO 11620: 2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci”, care pot fi utilizați pentru evaluarea și monitorizarea realizării obiectivelor PNLC. Aceștia pot fi utilizați cu succes și în activitatea de advocacy. Indicatorii de performanță, prezentați mai jos, constituie dovezi importante de evaluare a activităților din cadrul Programului Național *LecturaCentral* (vezi anexa nr.1).

▪ **Studiu de impact** reprezintă evaluarea calitativă a rolului bibliotecii în comunitate, pentru a identifica percepția bibliotecii și a necesităților bibliotecilor publice, din perspectiva autorităților publice locale și a membrilor comunității. Studiul se realizează prin intermediul chestionarelor tipărite și/ sau online, chestionarelor repartizate în interiorul bibliotecii și în comunitate. În cadrul evaluării impactului se recomandă oferirea întrebărilor de înțelegere a rolului bibliotecii de către comunitate. Pentru a evalua impactul activităților PNCL în rândul comunității vă propunem să studiați anexa nr.1 a publicației metodologice, elaborată de BNRM: *Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri de evaluare a impactului bibliotecilor”* (Chișinău, 2018), accesând linkul: <http://bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>.

Referințe bibliografice:

1. Biblioteca publică și impactul asupra comunității: contribuții în sfere vitale pentru cetățeni [citată 25.03.2020] Disponibil: <https://www.slideshare.net/rm-biblioteca/comunicare-vo>
2. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” [citată 25. 03. 2020] Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Infor->

mare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf

3. Indicatori de performanță (relaționali) pentru biblioteci: Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci” [citată 25. 03. 2020] Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Indicatori-de-performanta-2018.pdf>
4. PROGRAMUL Național *LecturaCentral*, ediția a 3-a, 2020. Proiect, anexa nr. 2. Coordonatori: Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2019. 14 p. (Manuscris).